

บทที่ 10

ละครแอบเสิร์ด (Theatre of The Absurd)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากละครสังคมนิยมแปรรูป¹ (Modified Realism) แล้ว ได้เกิดละครอีกรูปแบบหนึ่งขึ้นในช่วงทศวรรษ 1950 ซึ่งเป็นขบวนการที่ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายของชีวิต เรียกว่า ละครแอบเสิร์ด² (Theatre of The Absurd) โดยมีความเชื่อหลักว่า มนุษย์เป็นผู้ให้ความหมายแก่สรรพสิ่ง การตัดสินใจว่าสิ่งใดถูก ผิด ดี เลว จึงแตกต่างกันไปตามมุมมอง (point of view) ของแต่ละบุคคล และ “ความจริง” ที่แตกต่างกันออกไปนี้ไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นจริงได้ด้วยเหตุและผลตามแนวความคิดของละครสังคมนิยม³ (Realistic Drama) และละครธรรมชาตินิยม⁴ (Naturalistic Drama) ผู้นิยมลัทธิแอบเสิร์ดจึงเชื่อว่า “ความจริง” ขาดเหตุผลและไม่มีรูปแบบแน่นอน

สาระสำคัญ

1. ละครแอบเสิร์ด เป็นขบวนการต่อต้านแนวความคิดของละครธรรมชาตินิยมที่ว่า “ความจริง” สามารถพิสูจน์ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยอาศัยเหตุและผล ในทางตรงกันข้ามละครแอบเสิร์ดต้องการแสดงว่า “ความจริง” ไม่มีเหตุผล ไม่มีรูปแบบและเปลี่ยนแปลงไปตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล
2. ลักษณะของละครแอบเสิร์ด คือการดำเนินเรื่องไม่เป็นไปตามขั้นตอนของเหตุและผล ตัวละครมักจะเป็นตัวละครแบบฉบับ (typical) เวลา และสถานที่ไม่เฉพาะเจาะจง ไม่ใช้ภาษาที่ไพเราะสละสลวย ไม่มีรูปแบบเฉพาะที่อาจบ่งได้ว่าเป็นละครประเภทใด และมีการขบขันและผสมผสานเทคนิคและวิธีการของละครต่อต้านสังคมนิยม (Anti-Realistic)

¹ ดูบทที่ 9

² Absurd ในที่นี้ไม่ได้ใช้ในความหมายว่า บ้า ๆ บอ ๆ (ridiculous) แต่ใช้ในความหมายว่า ไม่สมเหตุสมผล (irrational, illogical)

^{3,4} ดูบทที่ 7

Drama) มาใช้ด้วย

3. สิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ดคือ ลัทธิดาดาอิสม์ (Dadaism) ลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) นักแต่งบทละคร ลุยจิ พिरันเดลโล (Luigi Pirandello) และลัทธิอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ซึ่งมีผู้นำคนสำคัญคือ ฌอง ปอล ซาทร์ (Jean Paul Sartre) (1905 - 1980) และผู้สืบทอดคือ อัลแบร์ กามู (Albert Camus) (1913 - 1960)

4. นักแต่งบทละครแอบเสิร์ด ที่ทำให้ละครแนวนี้ได้รับความนิยมอย่างสูงคือ แซมเมียมิล เบ็คเกตต์ (Samuel Beckett) (1906 -) ฌอง เซอเนท์ (Jean Genet) (1910 -) และ อ็องแซน ไอเนสโก (Eugene Ionesco) (1912 -)

5. นักแต่งบทละครแอบเสิร์ด ที่มีชื่อเสียงของอังกฤษคือ ฮาโรลด์ พินเทอร์ (Harold Pinter) (1930 -) และ เอ็น เอฟ ซิมป์สัน (N. F. Simpson) (1919 -)

6. นักแต่งบทละครแอบเสิร์ด ที่มีชื่อเสียงของอเมริกัน คือ เอ็ดเวิร์ด อัลบี (Edward Albee) (1928 -) และ อาร์เธอร์ โคพิท (Arthur Kopit) (1938 -)

7. ตัวอย่างบทละครเรื่อง LAST TO GO ของ ฮาโรลด์ พินเทอร์ พร้อมแนววิจารณ์

จุดประสงค์

เมื่อศึกษาบทที่ 10 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกลักษณะละครแอบเสิร์ดได้
2. แจกแจงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ดได้
3. บอกชื่อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีส่วนทำให้ละครแนวนี้ได้รับความนิยมอย่างสูง และตัวอย่างบทละครได้
4. บอกชื่อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดของอังกฤษ และอเมริกาพร้อมตัวอย่างบทละครได้
5. วิเคราะห์ วิจารณ์บทละครเรื่อง LAST TO GO ได้ตามที่กำหนดให้

แนวความคิดของละครแอบเสิร์ด (Theatre of The Absurd)

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากละครสังคมนิยมแปรรูป (Modified Realistic Drama) แล้ว ยังเกิดละครอีกรูปแบบหนึ่งคือละครแอบเสิร์ด ซึ่งนักแต่งบทละครชาวฝรั่งเศสเป็นผู้นำเสนอในช่วงทศวรรษ 1950 และต่อมามีอิทธิพลทั่วไปในยุโรป

แนวความคิดของลัทธิแอบเสิร์ด (Absurdism) ตรงข้ามกับแนวความคิดของลัทธิธรรมชาตินิยม (Naturalism) ที่ว่า “ความจริง” สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ประกอบกับเหตุและผล แต่วิธีการนี้ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับความเชื่อเรื่องศีลธรรมจรรยาซึ่งมีความยืดหยุ่นไปตามความเชื่อถือทางจารีตประเพณีนิยม ผู้ที่มีความเชื่อในลัทธิแอบเสิร์ดเชื่อว่าโลกนี้เป็นกลาง (neutral) สรรพสิ่งและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อุบัติขึ้นในโลกล้วนไร้ความหมาย ดังนั้น หากมีผู้กล่าวว่าเหตุการณ์ใดเป็นเรื่องศีลธรรมก็มิได้หมายความว่าเหตุการณ์นั้นศีลธรรม จึงอาจสรุปได้ว่าแนวความคิดในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของมนุษย์เองโดยไม่มีหลักเกณฑ์อาศัยเหตุและผลแต่อย่างใด

“ความจริง” ในสายตาของผู้ที่มีความเชื่อในลัทธินี้ก็คือความสับสนไม่แน่นอน และไม่มียุติแบบของภาวะชีวิตในปัจจุบัน “ความจริง” คือความไม่มีเหตุผลความไม่มีระบบระเบียบ ดังนั้นจึงไม่มี “ความจริง” ที่เป็นวัตถุวิสัย (objective reality) มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาค่านิยม (values) ในการดำรงชีวิตและต้องตระหนักด้วยว่าค่านิยมเหล่านั้นไร้เหตุผลคือมีลักษณะแอบเสิร์ด (absurd)

ลักษณะของละครแอบเสิร์ด

ละครแอบเสิร์ด แต่ละเรื่องมีรูปแบบแตกต่างกันออกไป แต่เมื่อพิจารณาดูแล้ว ส่วนใหญ่จะมีลักษณะร่วมกันดังนี้

1. เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องไม่ได้มีความสัมพันธ์กันโดยอาศัยโครงสร้างเหตุและผล โดยโครงเรื่อง (Plot) จะไม่เป็นไปตามธรรมเนียมที่นิยมกันมาแต่ก่อน คือไม่มีการปูพื้นเรื่องราวเหตุการณ์และตัวละคร (exposition) ความซับซ้อนของเหตุการณ์ (complication) และการคลี่คลายของเหตุการณ์ (resolution) โดยจะเน้นเฉพาะรายละเอียดของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง และมักจะไม่มีข้อเสนอนะในการแก้ไขปัญหาของสถานการณ์แต่อย่างใด บางครั้งเรื่องราวเกิดเป็นวัฏจักรวนเวียนไม่อาจแยกได้ว่าส่วนใดเป็นตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบ

2. ตัวละคร มักจะเป็นตัวละครที่เป็นแบบฉบับ (typical) ไม่ใช่ปัจเจกบุคคล (individual) โดยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทกันแสดง และในละครบางเรื่อง ตัวละครมีลักษณะคล้ายกัน มากจนไม่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว บางครั้งไม่มีชื่อเฉพาะใช้เรียกเป็นหมายเลข หรือเรียกชื่อ ตามการจำแนกชนิด เช่น พวกคนผิวดำ พวกคนจรจัด หมายเลข 6 หมายเลข 09 เป็นต้น ตัวละครในละครแอบเสิร์ด จึงไม่มีการพัฒนาลักษณะนิสัย¹ (development of character) และ ไม่มีการวางลักษณะนิสัยตัวละคร² (characterization)

3. ฉากในละครไม่มีการกำหนดเวลา และสถานที่ ให้เฉพาะเจาะจงโดยมากมักจะ เป็นสัญลักษณ์ หรือในสถานที่ว่างเปล่า หรือส่วนหนึ่งส่วนใดในโลกแห่งความจริง เวลา มีการ ยืดหยุ่นได้คล้าย ๆ ความฝัน คืออาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเวลา และสถานที่ได้โดยไม่คำนึงถึง เหตุผล และความสมจริง

4. บทสนทนาของตัวละครไม่ใช่ภาษาสูงส่งไพเราะสละสลวย และไม่ได้เขียนขึ้นให้ เหมือนกับภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน หากเป็นการเล่นกับกลไกของภาษาโดยการดัดแปลง หรือบิดเบือนให้มีลักษณะเกินจริง

5. ภาพ³ (spectacle) ที่ปรากฏบนเวทีมักจะใช้แสดงแบบเป็นสัญลักษณ์ หรือการ เปรียบเทียบ เพื่อขุดเขยความไม่สละสลวยของภาษา ซึ่งอาจทำให้ละครขาดรสชาติไป ภาพ หรือสิ่งที่ปรากฏต่อสายตาผู้ชมละครแอบเสิร์ดจึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ละครน่าสนใจยิ่งขึ้น

6. ลักษณะของละครไม่มีการยึดรูปแบบ (dramatic form) เฉพาะว่าเป็นละครประเภท ใด เช่นสิ่งที่เอาจริงจังเอาจัง (serious) อาจจะมีการแปรเปลี่ยนเป็นเรื่องขวนหัว และเรื่อง ขวนหัวอาจได้รับการแสดงออกอย่างเอาจริงจัง ไม่มีลักษณะเฉพาะตัวที่บ่งบอกได้ว่าเป็น ละครประเภทใด เช่น แทรจิดี⁴ (Tragedy) หรือ คอเมดี้⁵ (Comedy)

7. ละครแอบเสิร์ดเป็นละครที่แสดงแนวความคิดเกี่ยวกับสภาพของมนุษย์ (human condition) แม้จะแสดงโดยทางอ้อม

---

^{1,2}ดูบทที่ 1 หัวข้อองค์ประกอบของละคร

³ดูบทที่ 1 หัวข้อองค์ประกอบของละคร

^{4,5}ดูบทที่ 2

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ด

แม้ว่าละครแอบเสิร์ดจะได้รับความนิยมหลังทศวรรษ 1950 แต่รากฐานของละครแนวนี้มีมาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 เห็นได้จากละครเรื่อง UBU ROI (1896) ของ อัลเฟรด แจร์รี (Alfred Jarry) ซึ่งนับเป็นละครแอบเสิร์ด (Absurdist¹ Drama) เรื่องแรก แม้จะไม่มีผู้ตามรอยของแจร์รีในทันที แต่ก็ชี้ให้เห็นแนวทางต่อต้านสัจนิยม (anti - realistic) ในเวลาต่อมาเราสามารถสืบร่องรอยของละครแอบเสิร์ดได้โดยการมองย้อนกลับไปดูสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนดังต่อไปนี้

1. ลัทธิดาดาอิสซึม (Dadaism) ก่อตั้งโดย ตริสตอง ซารา (Tristan Tzara) ในปี ค.ศ. 1917 คำว่า dada เป็นภาษาฝรั่งเศสแปลว่า “ม้าโยก” นำมาตั้งชื่อลัทธิเพื่อแสดงความไม่เกี่ยวเนื่องและไม่มี ความหมาย แสดงให้เห็นถึงความคิดต่อต้านความเชื่อเก่าๆ ซึ่งเป็นความคิดทางลบ (negative) ผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนในแนวนี้จึงมักมีแนวเสียดสี (satire) และไม่สมเหตุสมผล โดยพยายามแสดงความคิดของผู้เขียนอย่างที่เกิดขึ้นจริงโดยไม่ต่อเนื่องกันคิดอะไรก็เขียนไปอย่างนั้น ไม่มีการกลั่นกรองให้มีระบบและสมเหตุสมผล เรียกว่าการเขียนแบบอัตโนมัติ (automatic writing) คือถ่ายทอดความคิดมาจากจิตใต้สำนึก

2. ลัทธิเซอร์เรียลลิซึม (Surrealism) เกิดขึ้นประมาณปี ค.ศ. 1919 และได้รับความนิยมสูงสุดในช่วงทศวรรษ 1920 มีแนวความเชื่อว่า “ความจริง” อยู่ในจิตใต้สำนึกซึ่งมักจะ เป็นอิสระมากที่สุดในขณะที่มนุษย์กำลังนอนหลับและฝันอยู่ ดังนั้นสภาพเหมือนฝัน (dreamlike state) ของเรื่องราวในชีวิตประจำวันโดยไม่ผ่านขบวนการความคิดอย่างมีระบบ จึงเป็นสภาพที่สามารถนำไปสู่ “ความจริง” ได้อย่างเที่ยงแท้ หรืออีกนัยหนึ่งการแสวงหาความจริงนั้น กระทำได้โดยการปลดปล่อยจิตใจให้เป็นอิสระจากเหตุผลและปล่อยให้จิตใต้สำนึกแสดงสภาพเหมือนฝันออกมา

ศิลปินแนวเซอร์เรียลลิซึมนี้ มักจะเป็นพวกจิตรกรซึ่งวาดภาพสะท้อนความฝันหรือจิตใต้สำนึก จึงเป็นภาพที่มีรูปแบบแปลก และมีส่วนประกอบต่างๆ อยู่รวมกันอย่างผิดเวลา สถานที่ และบรรยากาศ เช่น รูปปลาว่ายวนรอบๆ ดวงจันทร์บนท้องฟ้า ซึ่งเมื่อดูเผินๆ เป็นภาพที่สวยงาม แต่เมื่อมองดูรายละเอียดแล้วจะเห็นว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เหมือนความฝัน เช่นภาพวาดของ ซัลวาดอร์ ดาลี² (Salvador Dali)

---

¹เป็นคำคุณศัพท์ หมายถึงแห่งลัทธิแอบเสิร์ด (Absurdism) หรือ แห่งขบวนการละครแอบเสิร์ด (Theatre of The Absurd)

²จิตรกรแนวเซอร์เรียลลิซึมผู้มีชื่อเสียง

ทั้งลัทธิดาดาอิสม์ และเซอร์เรียลลิสม์ เป็นที่รู้จักกันทางด้านทฤษฎีโดยมิได้มีการผลิตละครที่มีชื่อเสียงแต่อย่างใด เห็นได้ว่าลัทธิทั้งสองนี้ต้องการใช้ศิลปะเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความไม่สมเหตุสมผล ซึ่งวิธีการนี้มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ด

3. ลุยจิ พิรันเดลโล (Luigi Pirandello) (1867 - 1936) นักแต่งบทละครชาวอิตาลีเป็นผู้มีชื่อเสียงในศตวรรษที่ 20 ผลงานละครของเขาสะท้อนให้เห็นว่า “ความจริง” เป็นเรื่องความคิดของแต่ละบุคคลแล้วแต่มุมมอง (point of view) เรื่องราวที่เกิดขึ้นในละครของเขาเพียงเหตุการณ์เดียวจะมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่มุมมองของตัวละครแต่ละตัว และตัวละครแต่ละตัวก็จะเชื่อมั่นว่าความคิดของตนเองถูกต้อง “ความจริง” ในสายตาของ พิรันเดลโล จึงมิใช่ความจริงที่เป็นวัตถุวิสัย (objective) แต่ “ความจริง” นั้น ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใกล้เคียงกับแนวความคิดของละครแอบเสิร์ดอย่างมาก

ตัวอย่างบทละครที่ได้รับความนิยมของเขามีอาทิ RIGHT YOU ARE, IF YOU THINK YOU ARE (1918) SIX CHARACTERS IN SEARCH OF AN AUTHOR (1912) HENRY IV (1922) และ AS YOU DESIRE ME (1930)

4. ลัทธิอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) เป็นหลักปรัชญาที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ดมากที่สุด เริ่มขึ้นครั้งแรกในเยอรมันและในฝรั่งเศส ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1¹ และได้รับความนิยมอย่างสูงในระหว่างและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2² โดยต้องการแสดงหลักปรัชญาเกี่ยวกับความหมายของสภาวะการดำรงชีวิต ต้องการแสวงหาความหมายของภาวะ (existence) มากกว่าการยึดถือสาระ (essence) เป็นหลักสำคัญเช่นเดียวกับหลักปรัชญาดั้งเดิม มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ให้ความหมายแก่ทุกสิ่งโดยตีค่าจากหน้าที่ หรือการกระทำ มนุษย์ทุกคนมีอำนาจใจอิสระ (free will) ที่จะเลือกทำหรือไม่ทำสิ่งใดก็ได้ ดังนั้นมนุษย์จะมีพฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยอย่างไรจึงมีได้ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม (heredity) และสภาพแวดล้อม (environment) ตามแนวความเชื่อของลัทธิธรรมชาตินิยม (Naturalism) นักเขียนผู้เป็นกระบอกเสียงของลัทธินี้คือฌองปอล ซาร์ต (Jean Paul Sartre) (1905 - 1980) และ อัลแบร์ กามู (Albert Camus) (1913 - 1960)

ซาร์ต เขียนทฤษฎีทางปรัชญาไว้มากมายหลายเล่ม ที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ BEING AND NOTHINGNESS (1943) EXISTENTIALISM IS A HUMANISM (1946) และ CRITIQUE OF DIALECTIC REASON (1960) นอกจากนี้เขายังเขียนนวนิยายอีกหลายเรื่อง บทละคร

¹ สงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1914 - 1918

² สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1939 - 1945

เรื่องแรกของเขาคือ THE FLIES (1944) และเรื่องต่อมาคือ NO EXIT (1944) ผลงานของชาร์ต แสดงแนวความคิดเรื่อง เสรีภาพของมนุษย์และความจำเป็นในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่สับสนไร้ความหมายและสิ้นหวังนี้ได้ และมนุษย์จะต้องกำหนดคุณค่าทางศีลธรรมจรรยาขึ้นมาเองด้วย

กามูได้รับอิทธิพลมาจากชาร์ต เขาเริ่มเขียนนวนิยายในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เรื่อง THE STRANGER (1942) ซึ่งทำให้เขามีชื่อเสียง บทละครของเขามีอาทิ THE MISUNDERSTANDING (1944) CALIGULA (1938) และ THE JUST ASSASSINS (1949) แม้ว่าในเวลาต่อมา กามู และชาร์ต จะมีเรื่องขัดแย้งกัน และกามูไม่ชอบให้ผลงานของเขาได้รับการจัดเข้าเป็นแบบอัตถิภาวนิยม แต่แนวความคิดหลักของเขาก็คล้ายคลึงกับชาร์ตมาก เขาแสวงหาความหมายของสภาพของมนุษย์ (human condition) และสรุปว่าไม่มีพื้นฐานที่สมเหตุสมผล แต่ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมาย ดังนั้นมนุษย์จึงควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตขึ้นเองภายใต้สภาพแวดล้อมที่สับสนวุ่นวายไร้ความหมายนี้

นักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียง

ก่อนที่จะกล่าวถึงนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดของอังกฤษและอเมริกา จำเป็นต้องศึกษานักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลต่อนักแต่งบทละครอังกฤษและอเมริกาด้วยดังต่อไปนี้

1. แซมเบียล เบ็คเก็ท (Samuel Beckett) (1906 - 1980)

เป็นนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดคนแรกๆ ที่ได้รับความนิยมในนานาประเทศ เขาเป็นคนไอริช โดยกำเนิด แต่ต่อมาได้ไปตั้งรกรากที่ปารีสอย่างถาวร WAITING FOR GODOT (1950) คือละครเรื่องแรกของเขาซึ่งได้รับความนิยมอย่างสูง ได้รับการจัดแสดงทั้งสิ้นถึง 400 รอบ จนกระทั่งถึงปี 1958 เชื่อกันว่ามีผู้ชมละครเรื่องนี้ถึง 1 ล้านคน นอกจากนี้ยังมีละครเรื่องอื่นๆ อีก อาทิ ENDGAME (1957) HAPPY DAYS (1961) PLAY (1963) COME AND GO (1966) เบ็คเก็ทนับเป็นนักแต่งบทละครแห่งยุคของทศวรรษ 1950 ซึ่งเป็นช่วงที่โลกประสบความหายนะจากระเบิดปรมาณู เขาสนใจเรื่องสภาพของมนุษย์มากกว่าสิ่งอื่นใด

WAITING FOR GODOT นับเป็นละครดีเด่นที่สุดของเขาและเป็นละครแอบเสิร์ดที่ได้รับการกล่าวขวัญมากที่สุด เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับคนจรจัดสองคน วลาดิเมีย (Valadimir) และ เอสตรากอน (Estragon) ผู้รอคอยการมาของ โกดอต (Godot) อยู่ข้างถนนในสถานที่เปล่าเปลี่ยว

แห่งหนึ่ง คนทั้งสองพยายามหาอะไรทำเพื่อฆ่าเวลา เอสตราคอน แสดงความเบื่อหน่ายและกล่าวว่า “Nothing happens, nobody comes, nobody goes, it’s awful”

ละครเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 องก์ และแต่ละองก์จบลงด้วยการที่มีเด็กมาส่งข่าวว่า โกอโด มาไม่ได้วันนี้ และอาจจะมาวันรุ่งขึ้น มีผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความหมายของชื่อละครเรื่องนี้และมีการวิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานา บ้างก็ว่า คำว่า Godot หมายถึง God หรือพระเจ้านั่นเอง แต่โดยสรุปแล้วเนื้อหาของละครเรื่องนี้แสดงแนวความคิดของเบ็คเกท เกี่ยวกับสภาพของมนุษย์ ซึ่งแสวงหาผู้ที่สามารถให้ความหมายและชี้หนทางแห่งชีวิตให้แก่มนุษย์ผู้ต้องต่อสู้ดิ้นรนและประสบความผิดหวังซ้ำแล้วซ้ำเล่า ละครเรื่องนี้ไม่มีจุดเริ่มต้น ไม่มีจุดสุดยอดของความวิฤต (climax) และไม่มีการคลี่คลายสถานการณ์เป็นเพียงการแสดงรายละเอียดของสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น

2. ฌอง เซอเน (Jean Genet) (1910 -) เป็นเด็กกำพร้าชาวฝรั่งเศสและอาชญากร ผู้ใช้ชีวิตในเรือนจำ จนกระทั่งปลายทศวรรษ 1940 เขาเริ่มเขียนบทกลอนและหันมาเขียนละคร ละครเรื่องแรกคือ THE MAIDS (1947) นอกจากนี้ยังมีละครเรื่องอื่น ๆ อีก อาทิ DEATHWATCH (1949) THE BALCONY (1957) THE BLACKS (1959)

เซอเน มีแนวความคิดว่า ความชั่วร้ายคือสิ่งซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อทำให้ชีวิตมีหนทางขึ้น เขาเห็นว่าสังคมไม่มีความหมายเป็นเพียงเรื่องของพิธีการ ตัวละครของเขาจึงมักสวมหน้ากากซ้อนกันสองชั้น เมื่อถอดอันหนึ่งออกก็ยังมีอีกอันหนึ่งอยู่ เพื่อสะท้อนความคิดที่ว่าไม่มีทางเปิดเผยอะไรได้อย่างหมดเปลือก เขากล่าวว่า โรงละครควรเป็น “ห้องโถงแห่งกระจกเงา” ที่แสดงให้เห็นรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วก็คือภาพสะท้อนของมนุษย์เองที่ถูกบิดเบือนไปต่าง ๆ นานานั่นเอง

3. อ็องแซน โอนเนสโก (Eugene Ionesco) (1912 -) เกิดในรูมาเนีย แต่เติบโตในฝรั่งเศส และเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เขาทำงานให้กับสำนักพิมพ์ และเริ่มงานแต่งบทละครโดยมิได้ตั้งใจ ละครเรื่องแรกของเขาคือ THE BALD SOPRANO (1950) ถึงแม้จะประสบความล้มเหลว เขาก็ยังคงเขียนละครแอบเลิร์ดต่อไป อาทิ THE LESSON (1951) THE CHAIRS (1952) RHINOCEROS (1960) A STROOL IN THE AIR (1962) HUNGER AND THIRST (1966)

ละครส่วนใหญ่ของเขาแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ควรจะใช้ชีวิตของตนเองอย่างอิสระปลอดจากการกดขี่ และความหวังลม ๆ แล้ง ๆ ตัวละครของเขามักจะเป็นผู้ที่จำต้องปฏิบัติตนเหมือนกับผู้อื่น และมักจะถูกเป็นทาสของลัทธิวัตถุนิยม (materialism) ตัวละครจึงมักมีอากัปกริยา

เหมือนเครื่องจักรไร้ความรู้สึก เขามีความคิดตรงข้ามกับเบรคท์¹ (Brecht) ในแง่ที่ว่าละครไม่ควรเป็นเครื่องชี้แนะให้เกิดการกระทำใด ๆ ในสังคมเพราะการกระทำจะต้องเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติตัวให้เหมือนกับคนอื่น ๆ ในสังคม (conformity) ซึ่งขัดกับความมีอิสระเสรีในการกระทำของมนุษย์

นักแต่งบทละครแอบลิวิตที่มีชื่อเสียงของอังกฤษ

1. เอ็น เอฟ ซิมป์สัน (N.F. Simpson) (1919 -) เป็นผู้มีส่วนในการเผยแพร่ผลงานละครแอบลิวิตให้เป็นที่รู้จักในอังกฤษ เนื่องจากผลงานของเขาได้รับการคัดเลือกและจัดแสดงที่โรงละคร The Royal Court Theatre ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดการของ จอร์จ ดีวายน² (George Devine) ผู้มีปณิธานที่จะจัดแสดงละครใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยแสดงในประเทศอังกฤษมาก่อน ในปี ค.ศ. 1956 ละครเรื่อง A RESOUNDING TINKLE ของเขาได้รับรางวัลจาก The Royal Court Theatre ละครที่ประสบความสำเร็จในทางการค้ามากที่สุดของเขาก็คือ ONE WAY PENDULUM (1959) ละครส่วนใหญ่ของเขาได้รับอิทธิพลจาก ไอเนสโก (Ionesco) บทละครเรื่องอื่น ๆ ของเขามี อาทิ THE FORM (1961) THE CRESTA RUN (1965) HOW ARE YOUR HANDLES? (1970)

2. ฮาโรลด์ พินเทอร์ (Harold Pinter) (1930 -) เป็นนักแต่งบทละครที่สำคัญที่สุดในช่วงทศวรรษ 1960 เขาเริ่มอาชีพโดยการเป็นนักแสดงมาก่อน และหันมาแต่งบทละคร ในปี ค.ศ. 1957 โดยเริ่มจากละครเรื่อง THE ROOM และนับแต่นั้นมา เขาเริ่มแต่งบทละครอย่างสม่ำเสมอโดยมีผลงานทั้งบทโทรทัศน์ บทภาพยนตร์ และบทละคร บทละครของเขามี อาทิ THE DUMB WAITER (1957) THE BIRTHDAY PARTY (1958) THE CARETAKER (1960) LAST TO GO (1962) HOME COMING (1965) และ OLD TIMES (1970)

แม้ว่าละครของพินเทอร์ จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปในแต่ละเรื่อง แต่ก็ก็มีลักษณะร่วมที่พอจะสรุปได้ดังนี้.-

2.1 เป็นเรื่องราวของสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งค่อย ๆ ทวีบรยากาศของความเร้นลับ หรือภัยอันตราย

---

¹ดูบทที่ 8 หัวข้อ เอปิคเธียร์เตอร์

²ดูบทที่ 9 หัวข้อ จอห์น ออสบอร์น และละครสังคมนิยมแนวใหม่ในอังกฤษ

2.2 แรงจูงใจ¹ (motivation) ของตัวละครไม่เปิดเผย หรือไม่ชัดเจน และขาดข้อมูลของภูมิหลังที่ละเอียดลออ

2.3 บทสนทนา ดูเหมือนธรรมชาติ แม้จะเขียนขึ้นอย่างพิถีพิถันก็ตาม

2.4 “ความเจ็บ” ระหว่างบทสนทนาของตัวละครถือว่ามีความหมายเท่ากับเป็นส่วนหนึ่งของบทสนทนาด้วย พินเทอร์เชื่อว่าตัวละครใช้คำพูดและความเจ็บเป็นเครื่องมือในการปกปิดสภาพทางจิตใจ ดังนั้นเขาจึงถือว่า ความเจ็บ มีความสำคัญเท่ากับคำพูดในบทสนทนา

2.5 ละครของพินเทอร์ อาจจะเริ่มต้นด้วยความสนุกสนานหรือความแปลกที่ให้ความรื่นรมย์ แต่แล้วก็ค่อยๆแปรเปลี่ยนไปเป็นความกังวล หรือความกลัว เมื่อตัวละครต้องเผชิญกับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเขามีความจำเป็นต้องปกป้องตนเองให้พ้นอันตรายจากภายนอก ซึ่งเป็นอันตรายที่มีได้ชัดชัดว่าคืออะไร

พินเทอร์ มีวิธีการนำเสนอตัวละครที่มีบทบาทสนทนา และภูมิหลังที่สมจริง หากแต่การกระทำภายนอกของตัวละครนั้นเป็นเพียงเครื่องอำพรางความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึก รวมทั้งความไม่มั่นใจและความสับสนของตัวละคร

นักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงของอเมริกา

1. เอ็ดเวิร์ด อัลบี (Edward Albee) (1928 -) เป็นนักแต่งบทละครอเมริกันที่สำคัญที่สุดในทศวรรษ 1960 ผลงานละครเรื่องแรกๆ ซึ่งทำให้เขาถูกจัดว่าเป็นนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดก็คือ THE SAND BOX (1959) และ THE AMERICAN DREAM (1960)

ในช่วงระหว่างปี 1960 - 1961 ละครสั้นๆ⁴ เรื่องแรกของเขาได้รับการจัดแสดงในโรงละคร ออฟฟี่ บรอดเวย์² (Off-Broadway) ละครองค์เดียวจบเรื่องแรกของเขา คือ ZOO STORY (1958) มีตัวละครเพียง 2 ตัว คือ ปีเตอร์ (Peter) ซึ่งเป็นคนชั้นกลางทำทางดีเป็นที่ยอมรับของสังคม และเจอร์รี่ (Jerry) ซึ่งเป็นฮิปปีที่ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม ตัวละครทั้ง 2 มาพบกันโดยบังเอิญในสวนสาธารณะแห่งหนึ่ง และเริ่มสนทนากัน เจอร์รี่มักจะคุยเรื่องไปเที่ยวสวนสัตว์บ่อยๆ และพูดเรื่องไร้สาระเมื่อปีเตอร์จะกลับบ้าน เจอร์รี่ไม่ยอมเพราะเหงาและต้องการเพื่อนคุย เขาจึงถ่วงเวลาไว้ และในที่สุดโยนมีดพกให้ปีเตอร์พร้อมทั้งข่มขู่ทำให้ปีเตอร์

---

¹ดูบทที่ 1 หัวข้อ ละครคืออะไร

²โรงละครที่จัดแสดงจำพวกทดลอง (experimental plays) ซึ่งมีใช้กันไปเพื่อการค้าเหมือนโรงละครบรอดเวย์ (Broadway)

โกรธและกลัว จึงหุบมิดมาถือไว้ ขณะเดียวกันนั้นเจอร์ก็กระโจนเข้าไปใส่มิดและถูกมิดเสียบพอดี อัลบี ต้องการแสดงแนวความคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนเหมือนกับถูกขังอยู่ในกรงโดยมีกฎเกณฑ์และค่านิยมต่างๆ ในสังคมแยกทุกคนออกจากกัน การทำลายสิ่งที่เกิดขวางมนุษย์ลงได้นั้น จะต้องใช้ความรุนแรงเช่นเดียวกับกรณีของ เจอร์

อัลบี ได้สอดแทรกความรู้เรื่องจิตวิทยาไว้ในละครเรื่อง WHO'S AFRAID OF VIRGINIA WOOLF? (1962) ละครยาวเรื่องแรกของเขา และบทละครส่วนใหญ่ของ อัลบี มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับค่านิยมต่างๆ (values) อาทิเช่น TINY ALICE (1964) ซึ่งเป็นละครที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างค่านิยมต่างๆ ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องอธิบายเหตุผลของการดำรงชีวิต ละครเรื่อง A DELICATE BALANCE (1966) แสดงให้เห็นตัวละครหลายตัวที่พยายามหลีกเลี่ยงความวิตกกังวลต่างๆ และสรุปลงด้วยตัวละครเอกของเรื่องตระหนักว่ามิตรภาพนั้นสำคัญกว่าสิ่งอื่นใด ส่วนละครเรื่อง ALL OVER (1971) แสดงให้เห็นว่ามนุษย์จำเป็นต้องสร้างพลังภายในเพื่อความแข็งแกร่งของมนุษยชาติ

ละครเพื่อการทดลอง (experimental play) ของ อัลบี คือเรื่อง BOX AND QUOTATIONS FROM CHAIRMAN MAO ISE TUNG (1968) ซึ่งเมื่อละครเปิดฉากจะมีกล่องเปล่าๆ เพียงใบเดียวปรากฏอยู่ และมีคำปราศรัยของ เมาเซตุง (MAO TSE TUNG) ผู้นำสาธารณรัฐประชาชนจีน สลับกับบทกลอนที่ตัดตอนมา และเรื่องราวและประโยชน์ใช้สอยของกล่อง อัลบีต้องการแสดงความขัดแย้งระหว่างความคิดทางการเมือง คนรวยกับคนจนและอันตรายของความเบื่อหน่ายซึ่งอาจจะทำให้โลกนี้มีสภาพไม่ผิดจากกล่องเปล่าใบหนึ่งเท่านั้น

2. อาร์เธอร์ โคพิท (Arthur Kopit) (1938 -) จัดเป็นนักแต่งบทละครที่มีชื่อเสียงในช่วงเดียวกับ อัลบี เขาเริ่มมีชื่อเสียงในปี ค.ศ. 1960 ด้วยละครเรื่อง OH DAD, POOR DOD, MAMA'S HUNG YOU IN THE CLOSET AND I'M FEELING SO SAD ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับผลงานของเทนเนสซี วิลเลียมส์¹ (Tennessee Williams) หากแต่เขาใช้เทคนิคและวิธีการของละครแอบเสิร์ด ตัวละครเอก มีสซิสโรสเพ็ตเทิล (Mrs. Rosepettle) น้าศพของสามีซึ่งสติฟแล้ว แขนงไว้ในตู้เสื้อผ้า และพยายามกีดกัน โจนาธาน (Jonathan) ลูกชายจากโลกภายนอก

ละครเรื่องต่อมาของเขาคือ THE DAY THE WHORES CAME OUT TO PLAY TENNIS (1965) เป็นเรื่องราวที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว ละครเรื่อง INDIANS (1968) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของคนผิวขาวกับพวกอินเดียนแดง ซึ่งโคพิทเห็นว่าถูกบิดเบือนไปโดยการแสดง

---

¹ รูปที่ 9 หัวข้อนักแต่งบทละครสมัยนิยมแปรรูปชาวอเมริกัน

โชว์ชื่อ Buffalo Bill's Wild West Show¹ ซึ่งตัวละครเอก บัฟฟาโลบิล (Buffalo Bill) สำคัญ
ผิดคิดว่าตนเองเป็นวีรบุรุษ โดยไม่คำนึงถึงบทบาทของตนเองเมื่อชนเผ่าอินเดียนแดงล้อมจม
โคพิท แสดงให้เห็นความสง่างามของพวกอินเดียนแดง และการตีสองหน้าของคนผิวขาว

กิจกรรม

1. ให้นักศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องลัทธิดาดาอิสม์ (Dadaism) และเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism)
2. ให้นักศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปรัชญาของลัทธิอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)
และฌอง ปอล ซาทร์ (Jean Paul Satre)
3. ให้นักศึกษา อ่านบทละครเรื่อง WAITING FOR GODOT ของเบ็คเกต (Beckett)
4. ให้นักศึกษา อ่านบทละครสั้นๆ ของเอดเวิร์ด อัลบี (Edward Albee) เช่นเรื่อง ZOO STORY
AMERICAN DREAM และ SAND BOX

¹การแสดงโชว์เรื่องราวของ Buffalo Bill โคบาลตะวันตกที่มีความเก่งกาจมากในการต่อสู้กับอินเดียนแดงจนกลายเป็นตำนานที่
กล่าวขานกันในอเมริกัน

ตัวอย่างบทละครเรื่อง LAST TO GO ของ ฮาโรลด์ พินเทอร์

A coffee stall. A BARMAN and an old NEWSPAPER SELLER. The BARMAN leans on his counter, the OLD MAN stands with tea. Silence.

1 MAN : You was a bit busier earlier.

2 BARMAN: Ah.

3 MAN : Round about ten.

4 BARMAN : Ten, was it?

5 MAN: About then.

Pause.

5 a I pass by here about then

6 BARMAN : Oh yes?

7 MAN : I noticed you were doing a bit of trade.

Pause.

8 BARMAN : Yes, trade was very brisk here about ten.

9 MAN : Yes, I noticed.

Pause.

9 a I sold my last one about then. Yes. About nine forty-five.

10 BARMAN : Sold your last then, did you?

11 MAN : Yes, my last 'Evening News' it was. Went about twenty to ten.

12 BARMAN : 'Evening News', was it?

13 MAN: Yes.

Pause.

13 a Sometimes it's the 'Star' is the last to go.

14 BARMAN: Ah.

15 MAN : Or the...whatsisname.

16 BARMAN : 'Standard'.

17 MAN: Yes.

Pause.

17 a All I had left tonight was the 'Evening News'.

Pause.

18 BARMAN : Then that went, did it?

19 MAN: Yes.

Pause.

19 a Like a shot.

Pause.

20 BARMAN : You didn't have any left, eh?

21 MAN : No. Not after I sold that one.

Pause.

22 BARMAN : It was after that you must have come by here then, was it?

23 MAN : Yes, I come by here after that, see, after I packed up.

24 BARMAN : You didn't stop here though, did you?

25 MAN : When?

26 BARMAN : I mean, you didn't stop here and have a cup of tea then, did you?

27 MAN : What, about ten?

28 BARMAN: Yes.

29 MAN : No, I went up to Victoria.

30 BARMAN : No, I thought I didn't see you.

31 MAN : I had to go up to Victoria.

Pause.

32 BARMAN : Yes, trade was very brisk here about then.

Pause.

33 MAN : I went to see if I could get hold of George.

34 BARMAN : Who?

35 MAN: George.

Pause.

36 BARMAN : George who?

37 MAN : George...whatsisname.

38 BARMAN : Oh.

Pause.

38 a Did you get hold of him?

39 MAN : No. No, I couldn't get hold of him. I couldn't locate him.

40 BARMAN : He's not much about now, is he?

Pause.

41 MAN : When did you last see him then?

42 BARMAN : Oh, I haven't seen him for years

43 MAN : No, nor me.

Pause.

44 BARMAN : Used to suffer very bad from arthritis.

45 MAN : Arthritis?

46 BARMAN : Yes.

47 MAN : He never suffered from arthritis.

48 BARMAN : Suffered very bad.

Pause.

49 MAN : Not when I knew him.

Pause.

50 BARMAN : I think he must have left the area.

Pause.

51 MAN : Yes, it was the 'Evening News,' was the last to go tonight.

52 BARMAN : Not always the last though, is it, though?

53 MAN : No. Oh no. I mean sometimes it's the 'News'. Other times it's one of the others.

No way of telling beforehand. Until you've got your last one left, of course.

Then you can tell which one it's going to be.

54 BARMAN : Yes.

Pause.

55 MAN : Oh yes.

Pause.

55 a I think he must have left the area.

ประวัติผู้แต่งโดยสังเขป

ฮาโรลด์ พินเทอร์ (Harold Pinter) เกิดเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม ปีค.ศ. 1930 ในเมือง ชัสเช็ก ประเทศอังกฤษ เขาเริ่มต้นด้วยการเป็นนักแสดงหลังจากจบวิชาการแสดงจาก Central School of Speech and Drama บทละครเรื่องแรกของเขาชื่อ THE ROOM ซึ่งได้รับการจัดแสดงในปี ค.ศ. 1957 บทละคร 4 เรื่องแรกของเขาชื่อเรื่อง THE ROOM THE DUMB WAITER THE BIRTHDAY PARTY และ A SLIGHT ACHE ได้รับการขนานนามว่า “comedies of menace” หรือคอเมดี้แห่งการข่มขู่คุกคาม ต่อมาในปี ค.ศ. 1958 ละครยาวเรื่องแรกของเขาชื่อ THE BIRTHDAY PARTY ได้รับการจัดแสดงและได้รับการวิจารณ์อย่างกว้างขวาง นอกจากบทละครเวทีแล้วพินเทอร์เขียนบทละครวิทยุทั้งสิ้น 8 เรื่อง บทภาพยนตร์ 2 เรื่อง และบทโทรทัศน์อีกหลายเรื่อง ในปี ค.ศ. 1960 เขาได้รับยกย่องให้เป็นนักเขียนบทละครดีเด่นแห่งปี จากบรรดานักวิจารณ์การละครแห่งกรุงลอนดอน นอกจากนี้บทภาพยนตร์ของเขายังได้รับรางวัลอีกหลายรางวัล ในปี ค.ศ. 1973 เขาได้เป็นผู้ช่วยผู้กำกับที่โรงละครแห่งชาติของอังกฤษ และได้กำกับละครหลายเรื่องทั้งที่เป็นละครของเขาเอง และละครของนักเขียนคนอื่น ๆ

นักวิจารณ์การละครทั้งหลายต่างเห็นพ้องต้องกันว่า พินเทอร์เป็นนักแต่งบทละครที่มีความเฉลียวฉลาดที่สุด และเป็นคลื่นลูกใหม่ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง โดยเฉพาะในการเขียนละครแอบเสิร์ด ซึ่งแสดงให้เห็นความไม่มั่นคงปลอดภัย (insecurity)

แนววิจารณ์

โครงเรื่อง

เป็นละครฉากเดียวจบ ซึ่งไม่มีจุดเริ่มต้น ตอนกลางและตอนจบ เป็นเพียงการเสนอสถานการณ์ในช่วงเวลาสั้น ๆ ในรูปแบบของบทสนทนาของคนขายหนังสือพิมพ์ (Newspaper Seller) และคนขายเครื่องดื่ม (Barman) ถึงเรื่องราวที่ไม่มีสาระสำคัญ ไม่มีความซับซ้อนของเหตุการณ์ซึ่งนำไปสู่จุดสุดยอดของความวิกฤต (climax) และไม่มีการคลี่คลายของสถานการณ์ ดูเหมือนเรื่องราวสามารถดำเนินต่อเนื่องกันไปเป็นวัฏจักรโดยไม่มีจุดเริ่มและจุดจบ

แก่นเรื่อง

พินเทอร์ ต้องการแสดงให้เห็นความไร้สาระและไร้จุดหมายของชีวิต ตลอดจนความไม่สามารถในการสื่อสารของมนุษย์ (lack of communication) ไว้ในเรื่องชื่อ LAST TO GO ซึ่งอาจตีความหมายได้หลายประเด็นดังนี้.-

ความหมายที่ 1 เป็นความหมายตรง หมายถึงหนังสือพิมพ์เล่มสุดท้ายที่คนขายหนังสือพิมพ์ขายไปในคืนนั้น ตามที่คนขายเครื่องดื่มตาม และคนขายหนังสือพิมพ์ตอบว่า ในคืนนั้น เขาขายหนังสือพิมพ์ “Evening News” เป็นฉบับสุดท้าย แต่บางวันก็ขายฉบับอื่นเป็นฉบับสุดท้าย ไม่แน่นอน

ความหมายที่ 2 เป็นความหมายแฝง พินเทอร์ต้องการแสดงให้เห็นว่า คนที่ไม่สนิทสนมกันเมื่อพบกันและต้องสนทนากันจะรู้สึกอึดอัด และต้องคิดหาเรื่องราวที่จะพูดเพื่อดำเนินการสนทนาต่อไป การเป็นคนสุดท้าย (last to go) ที่จะปิดการสนทนานั้นทำให้ยุ่งยากลำบากใจ

ความหมายที่ 3 เป็นความหมายแฝง หมายถึงคนสุดท้ายที่จะจากไป คือตายนั่นเอง ตัวละครทั้ง 2 เป็นคนรุ่นราวคราวเดียวกัน ทำมาหากินอยู่ในแวดวงเดียวกันมานาน เป็นคนแก่ที่ไม่มีความหวังในอนาคตเหมือนคนหนุ่มๆ ทั้งสองคนคุยกันเรื่องไร้สาระ ไม่มีเรื่องตื่นเต้นสนุกสนาน พินเทอร์ต้องการชี้แนะว่า คนทั้งสองใครจะเป็นผู้จากไป (ตาย) ก่อนกัน อันเป็นเรื่องที่บอกล่วงหน้าไม่ได้ ต้องรอให้เหลืออยู่เพียงคนเดียว เป็นคนสุดท้ายก่อนจึงจะรู้ เช่นเดียวกับการขายหนังสือพิมพ์ฉบับสุดท้ายซึ่งไม่สามารถทำนายได้จนกว่าจะเหลืออยู่เพียงเล่มเดียว

ตัวละคร มีตัวละครเพียง 2 ตัวเท่านั้น คือ คนขายหนังสือ และคนขายเครื่องดื่ม พินเทอร์ได้ระบุไว้ในตอนต้นของบทละครว่า คนขายหนังสือพิมพ์เป็นคนแก่ แต่ไม่ได้กล่าวถึงคนขายเครื่องดื่มว่าแก่หรือไม่ พินเทอร์มีความเชื่อว่านักแต่งบทละครไม่จำเป็นต้องรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละครของเขา ลักษณะนิสัยของตัวละครจึงไม่สามารถระบุออกมาได้อย่างชัดเจน พินเทอร์ต้องการเพียงสะท้อนให้เห็นภาพเหตุการณ์หนึ่งๆ เมื่อพิจารณาจากบทพูดแล้วคาดว่าตัวละครทั้งสองน่าจะมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน จึงจะสามารถพูดคุยกันจำกัดอยู่เฉพาะในเรื่องแคบๆ ใกล้ตัว และวนเวียนอยู่เฉพาะเรื่องความสนใจพื้นฐานของคนทำมาหากินคือเรื่องอาชีพ

นอกจากนี้สังเกตจากการใช้ภาษาผิดไวยากรณ์ “you was” ในประโยคที่ 1 แสดงว่าเป็นคนไร้การศึกษา นอกจากนี้แล้วไม่มีสิ่งใดสื่อแสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร และไม่มีการพัฒนาลักษณะนิสัยด้วยตัวละครทั้งสองเป็นตัวแทนของคนแก่ผู้ยากจน ไร้การศึกษา ไร้ความหวังในอนาคต และดำรงชีวิตอยู่ไปอย่างไร้สาระไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่สามารถติดต่อกันได้ เข้าใจใจอย่างถ่องแท้ จนบางครั้งเหมือนพูดกันคนละเรื่อง แต่ก็ยังพูดคุยกันได้ เหมือนกับเป็นกัจฉัตร หรือความเคยชิน

การใช้ภาษา พินเทอร์มีลีลาในการเขียนบทเจรจาให้คล้ายคลึงกับชีวิตประจำวันจนดูเหมือนบทเจรจาในละครธรรมชาตินิยม¹ (Naturalistic Drama) หากแต่บทเจรจาในละครเรื่องนี้มีจังหวะ (rhythm) ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยเฉพาะ แทรกด้วยความเงียบหรือการหยุดชะงักในการพูด (pause) อย่างมีจุดมุ่งหมายให้เป็นส่วนหนึ่งของบทเจรจา พินเทอร์มีความเชื่อว่าคนเราใช้ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมายเพียงเพื่อปกปิดความเปลือยเปล่าของจิตใจ เสมือนกับการเสแสร้งเพื่อมารยาทในสังคมและการสื่อความหมาย บางครั้งคนเราก็ประหัดถ้อยคำ และพูดอย่างไม่ตั้งใจ เนื่องจากรู้สึกหวาดหวั่นที่จะต้องพูดมากเกินไปเกี่ยวกับตัวเอง หรือรับรู้สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับคู่สนทนามากเกินไป

ข้อสังเกตเกี่ยวกับบทเจรจาในละครเรื่องนี้มีดังนี้

1. ใช้ประโยคสั้น ๆ และมีการใช้ประโยคซ้ำ ๆ ทั้งซ้ำคำและซ้ำความหมาย เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ซ้ำซาก จำเจ วนเวียน

1.1 ประโยคที่ 8 ซ้ำกับประโยคที่ 32 ต่างกันเฉพาะคำสุดท้าย

8 Barman : Yes, trade was very brisk here about ten.

32 Barman : Yes, trade was very brisk here about then.

1.2 ประโยคที่ 50 ซ้ำกับประโยคที่ 55a

50 Barman : I think he must have left the area.

55a Barman : I think he must have left the area.

2. มีประโยคแสดงการรับรู้ “Oh yes?” และ “Yes” ใช้ในการโต้ตอบเพียงเพื่อแสดงการรับรู้ แต่ไม่ได้ต่อเติมหรือขยายหัวข้อในการสนทนาอยู่ถึง 8 แห่ง ในจำนวน หัวข้อประโยคทั้งสิ้น 55 ประโยค สะท้อนให้เห็นความอึดอัดใจ ไม่สามารถคิดหัวข้อหรือขยายเรื่องในการสนทนาได้

3. มีการโต้ตอบโดยการทวนคำพูดของคู่สนทนาในทำนองรับรู้ แต่ไม่ได้สนใจสะท้อนให้เห็นความซ้ำซากจำเจของการสนทนาที่ไม่มีอะไรแปลกใหม่

9a I sold my last one about then. Yes about nine forty - five.

10 Barman : Sold your last then, did you?

4. บางครั้งดูราวกับว่าคู่สนทนาพูดกันคนละเรื่องและไม่ใส่ใจว่าอีกคนหนึ่งกำลังพูดถึงอะไร บางครั้งโต้ตอบด้วยประโยคที่เคยพูดมาแล้วครั้งหนึ่ง และไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่กำลังพูดอยู่ขณะนั้น

---

¹ดูบทที่ 7

4.1 เมื่อพูดถึง จอร์จ (George) ดูเหมือนกับตัวละครทั้งสองพูดถึงคนที่ชื่อ จอร์จ คนละคนกัน

44 Barman : Used to suffer very bad from arthritis.

45 Man : Arthritis?

46 Barman : Yes.

47 Man : He never suffered from arthritis.

48 Barman : Suffered very bad.

4.2 ขณะกำลังพูดเรื่องเกี่ยวกับ จอร์จ คนขายหนังสือพิมพ์ก็เปลี่ยนเรื่องสนทนา กลับไปเรื่องเดิมอีก คือเรื่องขายหนังสือพิมพ์ฉบับสุดท้าย

50 Barman : I think he must left the area. Pause

51 Man : Yes it was the “Evening News” was the last to go tonight.

5. มีการหยุดชะงักในการพูด (Pause) สลับกับบทเจรจาทั้งหมดถึง 20 ครั้ง ในจำนวนบทเจรจา 55 ประโยค ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเกือบถึงครึ่งหนึ่งของบทเจรจา ฟินเทอร์เน้นความสำคัญของความเงียบหรือการเว้นช่วงในการพูดนี้มาก โดยพิมพ์ไว้ 1 บรรทัดต่างหากจากบทเจรจาให้เห็นอย่างชัดเจน ในการแสดงละครตัวละครจะต้องหยุดพูดในแต่ละช่วงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นความเงียบ เพื่อสะท้อนให้เห็นความอึดอัดใจในการที่จะต้องพูดต่อไป การค้นหาเรื่องที่จะพูดเพื่อการสนทนา

เพลงและภาพ ในตอนต้นของบทละคร ฟินเทอร์ได้อธิบายภาพที่จะปรากฏบนเวทีไว้อย่างย่อ ซึ่งทำให้พอจินตนาการได้ว่า ฉากคงจะเป็นฉากโล่งๆ มีเคาน์เตอร์ขายเครื่องดื่มตั้งอยู่มุมใดมุมหนึ่ง ตัวละครทั้งสองยืนอยู่ที่เคาน์เตอร์ โดยที่คนขายหนังสือพิมพ์มีถ้วยน้ำชาในมือ เครื่องประกอบฉากอื่นใดคงจะไม่มี และการให้แสงคงจะค่อนข้างสลัวทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นความอ้างว้างเหงาหงอยในยามค่ำคืนเมื่อธุรกิจค่อยๆ เลิกรา สะท้อนภาพเหตุการณ์ของคนธรรมดาๆ สองคนที่พูดคุยกันถึงเรื่องไร้สาระไม่มีแก่นสาร ประจักษ์ความไร้สาระ ไร้เหตุผลของโลกตามแนวความคิดของละครแอบเสิร์ด ไม่มีการใช้เสียงประกอบพิเศษ หรือการใช้เพลงประกอบ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกสงบเงียบ ดังที่ฟินเทอร์ได้ระบุไว้ในตอนต้นของบทละครว่าเมื่อละครเปิดฉากมีแต่ “ความเงียบ” (Silence) เท่านั้น

กิจกรรม

1. ให้นักศึกษา ศึกษาประวัติ ฮาโรลด์ พินเทอร์ เพิ่มเติม
2. ให้นักศึกษา อ่านบทละครเรื่องอื่นของ ฮาโรลด์ พินเทอร์ อาทิ THE BIRTHDAY PARTY
3. ให้นักศึกษา จินตนาการการจัดฉาก การให้แสง เสียง ประกอบละครเรื่อง LAST TO GO

บทสรุป

ช่วงทศวรรษ 1950 เกิดละครรูปแบบใหม่ขึ้นคือละครแอบเสิร์ดซึ่งตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความหมายของชีวิต และมีความเห็นว่า “ความจริง” ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยหลักของเหตุและผลตามแนวความเชื่อของละครสังคมนิยม และชนวนชาตินิยม ละครแอบเสิร์ดได้ขอยืมเทคนิค และวิธีการละครต่อต้านสังคมนิยมมาใช้เพื่อทำให้สามารถสื่อความหมายที่ว่าโลกนี้ไร้เหตุผล ไม่มีความเที่ยงแท้แน่นอน และสะท้อนความสับสนในการแสวงหาความหมายในการดำรงชีวิตของมนุษย์

แบบทดสอบ

1. จงอธิบายแนวความคิดของละครแอบเสิร์ด

แนวตอบ แนวความคิดของละครแอบเสิร์ด คือ โลกนี้เป็นกลาง สรรพสิ่งและเหตุการณ์ต่างๆ ในโลกล้วนไร้ความหมาย แนวความเชื่อทางด้านศีลธรรมจรรยาขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของมนุษย์ โดยไม่มีหลักการที่อาศัยเหตุและผลตามแนวความคิดของลัทธิธรรมชาตินิยม (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากหัวข้อ แนวความคิดของละครแอบเสิร์ด)

2. ละครแอบเสิร์ดมีลักษณะรูปแบบอย่างไร

แนวตอบ มีลักษณะร่วมกัน 7 ประการ คือ โครงเรื่องไม่เป็นไปตามเหตุและผล ตัวละครไม่ใช่ปัจเจกบุคคล และไม่มีการพัฒนาลักษณะนิสัย ไม่มีการกำหนดเวลาหรือสถานที่ บทเจรจาเป็นการเล่นกับกลไกของภาษาให้มีลักษณะเกินจริง ภาพที่ปรากฏบนเวทีมักใช้สัญลักษณ์ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนว่าเป็นละครประเภทใด แสดงให้เห็นสภาพของมนุษย์ (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากหัวข้อลักษณะละครแอบเสิร์ด)

3. จงแจกแจงสิ่งที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ด

แนวตอบ ลัทธิดาดาอิสม์ ลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ ลุยจิ พิรันเดลโล ลัทธิอัตถิภาวนิยม (อธิบายรายละเอียดจากหัวข้อสิ่งที่มีอิทธิพลต่อละครแอบเสิร์ด)

4. จงบอกชื่อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลต่อนักแต่งบทละคร

แนวตอบ แซมเมเยล เบ็คเก็ท ฌอง เซอเน อือเซน โอเนสโก (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากหัวข้อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียง)

5. จงบอกชื่อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงของอังกฤษพร้อมตัวอย่างผลงาน

แนวตอบ เอ็ดเวิร์ด อัลบี และ อาร์เธอร์ โคพิท (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากหัวข้อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงของอังกฤษ)

6. จงบอกชื่อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงของอเมริกันพร้อมตัวอย่างผลงาน

แนวตอบ เอ็น เอฟ ซิมป์สัน และ ฮาโรลด์ พินเทอร์ (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจากหัวข้อนักแต่งบทละครแอบเสิร์ดที่มีชื่อเสียงของอังกฤษ)

7. จงบอกลักษณะร่วมของละครที่แต่งโดย ฮาโรลด์ พินเทอร์

แนวตอบ ละครของพินเทอร์ มีลักษณะร่วมกันคือ เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่ค่อย ๆ ทวีปรรยากาศของความเร้นลับ หรือภัยอันตราย แรงจูงใจไม่ชัดเจน บทสนทนาดูเหมือนธรรมชาติ ความเงียบระหว่างบทสนทนาถือเป็นส่วนหนึ่งของบทสนทนาด้วย ละครจะเริ่มต้นด้วย

ความสนุกสนาน แต่แปรเปลี่ยนไปเป็นความกังวลหรือความกลัว (อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติม
ดูจากหัวข้อย่อย ฮาโรลด์ ฟินเทอร์)

8. ละครเรื่อง LAST TO GO ของฟินเทอร์ มีลักษณะตรงตามลักษณะร่วมที่กล่าวในข้อ 7
อย่างไร

แนวตอบ ละครเรื่อง LAST TO GO เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสถานการณ์หนึ่งโดยละเอียด โดยใช้บทสนทนาที่ดูเหมือนธรรมชาติซึ่งเน้นให้เห็นความน่าเบื่อหน่าย ไร้สาระ โดยมีความเกี่ยว
ระหว่างบทสนทนาเป็นส่วนประกอบสำคัญของบทเจรจา โครงเรื่องดูเหมือนจะสามารถวน
กลับไปตรงจุดใดก็ได้เพราะไม่มีการแบ่งแยกเป็นตอนต้น ตอนกลาง ตอนจบ เห็นได้จากบท
สนทนาที่ซ้ำ ๆ พูดแล้วพูดอีก วนเวียนเป็นวัฏจักร